NRÓ 110

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Srodę dnia 17 Września v. s. 1824 Roku.

Wiadomości Krajowe.

Wilno.

Zawczora, dnia 15 t. m., obchodzono z uroczystością doroczną pamiątkę Koronacyi Nayjaśnieyszego Cesarza Jegomości Alexandra I, i Nayjaśnieyszey Cesarzowey Jeymości Elżbiety Alexiejewny. Zrana we wszystkich kościołach odprawiło się nabożeństwo i śpiewane było *Te Deum*. Wieczorem miasto całe było oświecone.

Ostatnia data gazet sankt-petersburskich jest dnia 10 września.

Gazeta akademicka o podróży J. C. M. zawiera następujące doniesienia:

Ruza dnia 21 sierpnia.

Dnia 21 t. m., o godzinie 6tey wieczorem, Jego Cesarska Mość, raczył przybydź do miasta *Ruzy*. Wysiadłszy z pojazdu Nayjaśnieyszy Pan oglądał 4tą kompanią bateryyną i dóm szkoły powiatowey ruzskiey, który był przeznaczony na pobyt Jego Cesarskiey Mości. Wychodzącemu z tego domu Monarsze, Głowa miasta Ruzy, *Strjelkow*, miał szczęście ofiarować w imieniu zgromadzenia chleb i sól. Tegoż dnia o godzinie 7mey wieczorem Nayjaśnieyszy Pan w dalszą udał się podróż, w pożądanym stanie zdrowia, do miasta *Możayska*.

Wiereja d. 21 sierpnia.

Dnia 21 t. m., o godzinie 10tey wieczor, Cesarz Jegomość raczył przybydź do miasta *Wierei*, do przygotowanego dla Jego Cesarskiey Mości domu, wdowy kupcowey *Szochinowey*, gdzie spotkany był przez dowódzcę 5tey dywizyi artylleryyskiey, P. Jenerał Majora, *Chowena*, ze wszystkiemi PP. Sztabs i Ober-oficerami; takoż przez P. Marszałka šlachty z Obywatelstwem stanu šlacheckiego i Urzędnikami Cywilnymi, przez P. Horodniczego i Głowę miasta ze znakomitszemi obywatelami miasta. Po czém, po zmianie koni, Nayjaśnieyszy Pan, na początku godziny 11tey, w dalszą podróż udał się do *Borowska*.

Borowsk dnia 23 sierpnia.

Dnia 21 t. m., o północy, Cesarz Jegomość raczył przybydź do tuteyszego miasta, i wysiadł do domu kupca Grzegorza *Szczukina*. Nazajutrz mieli szczęście stawić się przed Nayjaśnieyszym Panem, Urzędnicy Woyskowi i Cywilni, i Głowa miasta z kupcami. Ci ostatni otrzymali zaszczyt ofiarować Jego Cesarskiey Mości chleb i sól. Po czém Monarcha o godzinie 7mey zrana wyjechał na trakt do *Serpuchowa*. Przejeżdżającego mimo klasztoru borowskiego š. *Pafnucyusza*, spotkał Archimandryta z bracią, Monarcha ucałował Krzyż š. i przyjął wizerunek š. *Pafnucego* cudotworcy.

Serpuchow dnia 23 sierpnia.

Jego Cesarska Mość raczył przybydź do miasta *Serpuchowa*, d. 22 t. m., o godzinie 4tey z południa, o godzinie zaś 5tey, w pożądanym stanie zdrowia, udał się do *Kaszira*.

Zaraysk dnia 24 sierpnia.

W nocy z dnia 22go na 23ci, o godzinie 1szey z północy, Jego Cesarska Mość, przybył do miasta *Zarayska*, i raczył mieć nocleg w domu kupcow *Krupiennikowych*. Na drodze do *Kaszira* Nayjaśnieyszy Pan spotkany był na granicy gubernii Rjazańskiey przez P. Jenerał Gubernatora Alexandra Dymitrowicza *Bałaszowa*, a u rogatek w *Zarayśku* przez Horodniczego, wśród odgłosu dzwonów i radośnych okrzyków w wielkiém mnóstwie zgromadzonego ludu: a miasto całe było oświecone. Po przybyciu Jego Cesarskiey Mości do przygotowanego domu, gospodarz, Głowa miasta, ze zgromadzeniem obywateli otrzymał szczęście, ofiarować Nayjaśnieyszemu Panu chleb i sól. Z rana d. 23, przedstawiani byli Jego Cesarskiey Mości, za Naywyższem zezwoleniém, przez Naczelnika Głównego Sztabu Jenerał Adjutanta Barona *Dybicza*, Urzędnicy Woyskowi i Cywilni i šlachta; o godzinie 10tey przed południem Cesarz Jegomość w dalszą udał się drogę do miasta *Rjazania*.

Rjazań dnia 24 sierpnia.

Ku powszechney radości mieszkańców *Rjazania*, Jego Cesarska Mość raczył tu przybydź d. 23 t. m., w pożądanym stanie zdrowia, prosto do kościoła katedralnego Wniebowzięcia Panny Maryi. Nayprzewielebnieyszy Biskup Tulski powitał Monarchę krótką przemową. Nayjaśnieyszy Pan postanowił uszczęśliwić nas zabawieniem Swem w tuteyszem mieście do dnia 25 bieżącego sierpnia.

Tambow dnia 27 sierpnia.

Cesarz Jegomość raczył przybydź do miasta *Tambowa*, d. 26 t. m. o godzinie 8mey wieczorem.

Nowogrod-Niższy dnia 23 sierpnia.
(z teyże gazety).

Jego Królewska Wysokość Xiążę Alexander Wirtemberski, przybył do *Nowogrodu-Niższego*, w czasie trwającego *Makarjewskiego* jarmarku, dnia 15 teraźnieyszego sierpnia, i stanął w domu, należącym do kantoru gościnnego dworu. Dnia następnego odwiedził cerkiew *Jarmarcznego Soboru*; obeyrzał cały prawie *dwór gościnny*; tegoż dnia przyymował obywateli stanu šlacheckiego, duchowieństwo i znakomitszych kupców. Jego Królewska Wysokość, zabawiwszy tu do 22 sierpnia, o południu udał się wodą przez *Kazań* do *Astrachania*.

Królestwo Polskie.

Warszawa dnia 24 września.
(z Gazety Warszawskiey).

Dnia 19 b. m. odbył się uroczysty obrzęd oddania arcy-biskupiego *Paliusza* JW. JX. Woyciechowi *Skarszewskiemu* Arcy-biskupowi warszawskiemu, Prymasowi Królestwa Polskiego. O godz. 10 przy odgłosie dzwonów przybył JW. Arcybiskup do kościoła š. *Krzyża*, i został we drzwiach przez Kapitułę metropolitalną powitany. W kaplicy N. *Maryi* ubrawszy się w ornat, słuchał mszy š. mianey przed wielkim ołtarzem przez JW. JX. *Woronicza* Biskupa krakowskiego, Senatora Król. Polskiego, po którey tenże miał stosowną przemowę i włożył na nowego Arcy-biskupa *Paliusz*, przysłany od Oyca š. Papieża *Leona XII*. Arcy-biskup, wykonawszy przed celebrującym przysięgę, udzielił ludowi pasterskie błogosławieństwo. Obrząd ten dopełnionym został w obec wszystkich Biskupów znaydujących się w stolicy, wielu senatorów, urzędników i całego składu Kommissyi rządowey wyznań religiynych i oświec. publ. Cały obszer-

ny kościoł był ludem napełniony. W czasie mszy ś. liczna orkiestra wykonała mszą kompozycyi JP. *Elsnera*, tudzież *Offertorium* nowo na tę uroczystość skomponowane przez Józ. *Stefaniego*, ucznia kompozycyi w konserwatoryum muzycznem.

PRUSSY.

Lignica dnia 11 września.
(z Gazety Warszawskiey).

N. Król Jmć, który d. 2 b. m. udał się z *Berlina* do Szląska na popis 2go i 6go korpusu woyska, przejeżdżając przez *Frankfort* nad *Odrą*, raczył w towarzystwie Xiążęcia *Wilhelma* odprawić przegląd 6tey dywizyi, pod dowództwem jenerała porucznika *Branse*, która stanęła za miastem. Nocował potém Monarcha w *Grünbergu*, a nazajutrz wieczorem przybył do *Wrocławia*. Dnia 4 b. m. zrana oglądał okolice i nowe zakłady w mieście; o południu dał wielki obiad, na którym oprócz rodziny Królewskiey, znaydowali się wyżsi urzędnicy woyskowi i cywilni. Dnia 5 b. m. wyznaczywszy Monarcha znaczną summę dla ubogich, wyjechał zrana z *Wrocławia* dla odwiedzenia Xiążęcia *Wilhelma*, brata swego, w *Fischbach*, gdzie bawił w gronie rodziny swojey do d. 7 b. m., a potém udał się do *Lignicy*, gdzie stanął po południu, przyjęty przez jenerała porucznika *Rödes*, dowodzącego 5tym korpusem, tudzież wyższe władze woyskowe i cywilne. W godzinach rannych dnia 8, 9 i 10 b. m. odprawił Król Jmć przegląd 5go korpusu, i kazał mu czynić rozmaite obróty. Dnia 8 b. m. dał Monarcha wielki obiad, na którym znaydowali się obecni członkowie rodziny Królewskiey, oraz wszyscy jenerałowie i wyżsi oficerowie, tudzież pierwsi urzędnicy cywilni. Wieczorem tegoż dnia miasto tuteysze dało ucztę, na którey Król Jmć z obecną rodziną swoją znaydować się raczył. W środku mieysca do strzelania, gdzie ta uczta była, wystawiono wielki namiot i kilka mnieyszych dla Monarchy, rodziny jego i orszaku. Po obu zaś stronach, rozbito inne namioty, gdzie w każdym znaydowała się kompania 7go półku piechoty i pierwszego oddziału strzelców. Weyście do głównych namiotów ozdobione było trofeami z broni zdobytey w bitwach przeciwko tatarom. W kilku mieyscach zrobiono gustowną illuminacyą. Król Jmć z rodziną swoją bawił tam do godziny 9tey wieczorem. Wczora po obiedzie raczył Monarcha obeyrzeć pole bitwy nad *Katzbach*. Zwiedził potém lazaret woyskowy, i kilku żołnierzom, którzy w czasie obrótów woyskowych popadli nieszczęściu, zostawił dowody swojey szczodrobliwości. Wieczorem zaszczycił Monarcha obecnością swoją, bal dany przez miasto tuteysze, a dziś rano wyjechał do *Leuthen*, na przegląd zebranego w tameczney okolicy 6go korpusu woyska. Pierwiey zaś złożył Monarcha osobiście powinszowanie J. C. Wysokości Wielkiemu Xiążęciu Rossyyskiemu *Mikołajowi* i Małżonce Jego, córce Królewskiey, z powodu przypadającey dziś rocznicy Imienin Nayjaśnieyszego CESARZA Jmci Rossyyskiego, i młodego W. Xiążęcia, tudzież urodzin W. Xiężney *Olgi*, dzieci tychże Wielkich Xięztwa: poczém wszystkie władze woyskowe i cywilne złożyły hołd uszanowania Wielkim Xięztwu.

NIEMCY.

Frankfort dnia 25 sierpnia.
(z Gazety le Conservateur Impartial)

Dokończenie podania Hr. *Münch-Bellinghausen*, do Seymu Związku Niemieckiego. (*Ob. N.* 109).

IV. *Nadużycia wolności druku.*

W przedstawieniach J. C. M. seymowi z d. 20 września 1819 r. uznano nadużycia wolności druku, zwłaszcza w pismach peryodycznych, za początek i źródło nayobfitsze zamieszek i niespokoyności w umysłach ludzkich, oraz i niebezpieczeństw, które ztąd wynikły. Uwagi J. C. M. uczynione wtenczas, miały tak mocny charakter prawdy i oczywistości i były tak dobrze przyjęte od wszystkich członków związku, że nie pokazała się naymnieysza różność w zdaniu, względem potrzeby położenia końca temu nadużyciu. Projekt zatém wniesiony zamienił się w uchwałę seymu, bez żadnego ze strony czyjeykolwiek oporu, § 10 tey uchwały niesie: „Ninieysze tymczasowe prawo będzie obowiązującém na lat 5 od daty dzisieyszey." Przed upłynieniem tego terminu seym zaymie się sposobami zadosyć uczynienia artykułowi 18 aktu związkowego, względem jednostaynego prawodawstwa w przedmiocie granic prawnych jakie nadać można wolności druku w Niemczech, dla ustanowienia pewney i stałey zasady w tey materyi. Zważając jednak, że podobne postanowienie (którego rozliczne trudności świadome są osobom znającym ten przedmiot) nie mogło dotąd nastąpić; lub że w interessie tak ważnym, w którym postępowanie seymowe zależy od poprzednich instrukcyy, decyzya niemogła mieć mieysca na dzień 20 września bieżącego roku, na czas prawem tymczasowém oznaczony, zważając nakoniec, że gdyby prawo teraźnieysze ustać miało, bez zastąpienia go innem rozporządzeniem, znaleźlibyśmy się w tém samém położeniu, jak w tenczas, kiedy sądzono rzeczą potrzebną napisać stosowne urządzenie, nawet dla zabezpieczenia pierwszego warunku jedności i dobrey przyjaźni między krajami, które do związku należą. Jego Cesarska Mość nie waha się jedney chwili do uznania potrzeby nagłey odnowienia témczasowego prawa o wolności druku aż do dnia, w którym będzie uchwalone prawo stanowcze. Cesarz Jmć zna aż nadto dobre przywiązanie rządów niemieckich do aktu związkowego ich łączącego, aby się mógł obawiać iżby zarzucano przeciwko tey potrzebie rozporządzenia szczegółowe prawodawcze tego lub innego kraju skonfederowanego. Stosunki ściste, pochodzące ze wspólności języka i literatury pomiędzy ludami niemieckiemi, stosunki, które konstytucya dawna Państwa Niemieckiego politycznie zatwierdziła, i które od Związku Niemieckiego umocnione zostały, niepozwalają uważać nadużyć wynikających z wolności druku za złe mieyscowe, ani nazywać powściągnienia tych nadużyciów urządzeniami administracyynemi wewnętrznemi. Ten sposób widzenia mógłby tylko wtenczas bydź usprawiedliwionym, gdyby jaki kray Niemiecki oddzielił się od innych tak dobrze, izby to co u niego się drukuje i za jego pozwoleniem, nieprzechodziło nigdy granic tegoż kraju. Lecz skoro wszystko, co wychodzi z drukarni niemieckich, rozchodzić się koniecznie musi po wszystkich krajach niemiecki Związek składających i gdy te kraje składają dziś ciało jedno, utworzone na zasadzie bezpieczeństwa i spokoyności wzajemney, żaden przeto z tych krajów nie ma prawa zalewać większości innych Państw okolnikami buntowniczemi takiemi, któreby od wszystkich uznane były jako zagrażające i bezpieczeństwu lub niebezpieczne dla Związku, którychby naysurowsze środki niedołały wstrzymać biegu. Dla tey właśnie przyczyny już w poprzedzających nad tym przedmiotem rozprawach uznano, że przypuszczając nawet, gdyby w jakim rządnym kraju były prawa karne, przeciwko nadużyciom, z wolności druku wynikającym, któreby pomimo swojey surowości lepsze bydź mogły i od mniey surowego systematu cenzury, jeszcze tak niemożnaby tego zastosować do ciała związkowego, takiego, jakiem są Niemcy, gdzie każdy kray ma swoje prawa i formy administracyyne, właściwe do wymiaru sprawiedliwości i policyi, i dla których jedyny sposób dla zabezpieczenia wspólnego interessu i zachowania pokoju i dobrego porządku w państwie związkowém takiém jak są niemieckie kraje, bydź musi czuwanie nad czynnościami druku, zaprowadzone podług ogólnego prawa i dopilnowane przez władze właściwe każdego kraju, a razem uzupełnione, w razie potrzeby, przez pomoc centralney władzy. J. C. M. przekonany, ze może rachować na światłe zdania innych rządów, wchodzących do związku, polecił mi uczynić wniosek: „Aby prawo tymczasowe w przedmiocie wolności druku, które miało ustać d. 20 września r. b., było utrzymane w mocy swojey aż do czasu, w którymby zaprowadzone zostało ostateczne urządzenie co do tego przedmiotu."

V. Kommissya Centralna Mogunckà.

Celem tey kommissyi jest roztrząsać i sprawdzać starannie i w całey obszerności bieg, początek i rozgałęzienie podniet rewolucyynych, przeciwko instytucyom istnieiącym i spokoyności publiczney, bądź jakiego kraju, bądź ogółu samego związku. Ta kommissya nie jest zwołana na czas ograniczony. Przeznaczono jey cel właściwy i nie może bydź rozwiązaną aż w chwili, gdy dopełni swojego przeznaczenia. Raporta złożone przed oczyma naszemi przekonywaią nas widocznie, że ta chwila jeszcze nie nadeszła.

W skutek uczynionego wniosku a praesidio wszystkie legacye ogłosiły zdanie swoje i seym uchwalił, co następuje: „Związek niemiecki pośpiesza przyiąć z wdzięcznością nowy dowod troskliwości, którą N. Cesarz Jmć Austryacki okazał dla utrzymania spokoyności wewnętrzney i porządku w Niemczech, i stanowi.

1) We wszystkich krajach Związku, gdzie są ustawy konstytucyyne, będzie pilny dozór, ażeby w używaniu praw dozwolonych zgromadzeniom konstytucyynym, zachowane były zasady Monarchiczne w całey obszerności, i aby dla zaradzenia nadużyciom, któreby wyniknąć mogły z ogłaszania obrad lub uchwał, zaprowadzone były urządzenia stosowne do aktu ostatecznego, i aby te urządzenia były ściśle wykonywane. „Seym dzieli życzenia Cesarza Jmci Austryackiego, aby rządy należące do związku, a które przyięły za prawidło ogłaszanie obrad, wchodzić mogły do ułożenia prawa tego rodzaju w duchu rozporządzeń prawodawstwa związkowego."

2) Prawo tymczasowe z dnia 20 września 1819 r., wydane od seymu względem akademiy niemieckich utrzymuje się nadal jak słusznie należy; lecz wybranych będzie z łona zgromadzenia 5 osób do składu kommissyi, maiącey rozpoznać poprzednie urządzenia i uwagi zebrane nad stanem wychowania i oświecenia publicznego, tudzież podać środki, jakie z tego roztrząsania wynikną.

3) Prawo tymczasowe względem wolności druku, które miało ustać w dniu 20 września r. b. zachowuje się nadal aż póki nie nastąpi ogólne i ostateczne w tey mierze postanowienie.

Od brzegów Menu d. 11 września.

Dnia 12 b. m. spodziewano się we *Frankforcie* przybycia Xięcia Oranii i Dostoyney małżonki jego, Wielkiey Xiężny Rossyyskiey, którzy, jak słychać, z bawią kilka dni w *Weymarze*, a potém udadzą się do *Petersburga*.

FRANCYA.

Paryż, dnia 8 września.
(*z Gazety Warszawskiey.*)

Hrabia *Pozzo di Borgo*, Poseł Cesarsko-Rossyyski, wyprawił onegday gońców do *Lisbony* i *Madrytu* a wczora wysłał gońca do *Petersburga*.

Pan *Zea-Bermudez*, były poseł hiszpański przy dworze londyńskim, zabawiwszy niejaki czas w tuteyszey stolicy, wyjechał do *Madrytu*.

— *Dnia* 9 —

Król Jmć przewodniczył na radzie ministrów, która trwała od godziny 12tey do pół do 2giey.

Sąd policyi poprawczey w *Villefranche*, w departamencie *Wyższey Carrony*, wydał niedawno wyrok, w sprawie niejakiego *Raymond*, oskarżonego o lichwę. Wysłuchano przeszło 130 świadków, którzy stali się ofiarą chciwości jego. Skazano go na zapłacenie 28 098 franków kary pieniężney, wynagrodzenie krzywd, i ponoszenie wydatków prawnych.

Ministrowie nasi myślą o powtórném podaniu projektu względem zmnieyszenia wieczystey prowizyi na przyszłém posiedzeniu Izb. Zdaje się, iż umówiono się w tey mierze z bankierami, którzy zawarli dawnieyszy układ z Panem *Villele*, i że ministrowie są pewnymi funduszów potrzebnych do swego działania. Z wiadomych przyczyn, mieszkańcy *Paryża* są przeciwni projektowi; lecz departamenta inny w tém mają interes, a byłoby niesłusznością, gdyby interes ich ulegał interesowi stolicy, jak się często działo podczas rewolucyi. Znaczna większość rad departamentowych i obwodowych oświadczyła się za wspomnionym projektem. Życzenia ich, zapisane w protokóle posiedzeń, przesłano rządowi, i nadadzą projektowi dzielną broń do wzięcia przewagi nad interessem paryżanów. Można więc wnosić, iż nastąpi zmnieyszenie wieczystey prowizyi, chociaż z niejakiemi odmianami dawnieyszego projektu.

— *Dnia* 10. —

Tuteyszy *Monitor* umieścił układ zawarty d. 9 lutego r. b. w *Madrycie* między Francyą i Hiszpanią przez pełnomocników obu stron, to jest, posła Hrabiego *Talaru* i Ministra stanu Hrabiego *Ofalia*, względem dalszego pobytu części woyska francuzkiego do d. 1 lipca r. b., z przyłączoném do tegoż układu urządzeniem bytności woyska francuzkiego w tameczném kraju, tudzież umowę zawartą powtórnie d. 30 czerwca r. b. przez wspomnionych pełnomocników, względem przedłużenia pobytu rzeczonego woyska w Hiszpanii, w następującey osnowie: „Gdy Król Jmć Chrześciański Francyi i Nawarry i Król Jmć Katolicki Hiszpanii i Indyy, w 17stym artykule układu, zawartego w dniu 9 lutego r. b. zastrzegli rozpoznanie, czyli wypadnie przedłużyć pobyt woyska francuzkiego do dnia 1 lipca zakreślony rzeczonym układem; gdy oraz Król Jmć Katolicki uznaje, iż dla pozyskania potrzebnego czasu, do zupełnego urządzenia woyska jego; przedłużenie pobytu woyska francuzkiego będzie użyteczném; gdy z drugiey strony Król Jmć Chrześciański, chcąc dać nowy dowod, ile go zawsze obchodzi pomyślność Hiszpanii, przychylił się do żądania Króla Jmci Katolickiego, przeto wspomnieni Monarchowie postanowili mianować pełnomocników i t. d., którzy zgodzili się na następujące artykuły: 1) Znaydujący się teraz w Hiszpanii korpus woyska francuzkiego, pozostanie tam do dnia 1 stycznia 1825 pod zastrzeżeniem objętém w 16stym artykule układu z d. 9 lutego. Oddział tego korpusu stać będzie w *Madrycie* i okolicach, dla utrzymania porządku i spokoyności w tey stolicy, wspólnie z woyskiem Króla Jmci Katolickiego. Główna kwatera tego woyska może bydź wszędzie przeniesioną, gdzie naczelny dowódzca poczyta naydogodniey dla dobra służby. 2) Oprócz twierdz wymienionych w 2gim artykule układu z dnia 9 lutego, (jako to: *Kadyxu*, wyspy *Leon* z przyległościami, *Burgos*, *Aranda del Duero*, *Badajoz*, *Korunny*, *Santony*, *Bilbao*, *St. Sebastian*, *Wittoryi*, *Tolozy*, *Pamplony*, *San Fernando de Figueras*, *Girony*, *Hostalrich*, *Barcellony*, *la Seu d'Urgel* i *Leridy*), woysko francuzkie ma także stać na osadzie w miastach *Saragossie* i *Kordowie*. 3) Uzbrojenie i opatrzenie w żywność twierdz, osadzonych woyskiem francuzkiem, będą wspólnie postanowione przez jenerała dowodzącego i rząd Króla Jmci Katolickiego. Broń i potrzeby wojenne nie mogą bydź z rzeczonych twierdz zabierane, jeśli zapasy ich nie są większemi nad ilość wymienioną w rzeczonem postanowieniu. 4) Kommissye woyskowe, utworzone 7dmym artykułem układu z dnia 9 lutego, powinny naypóźniey we dwóch miesiącach sądzić tych, którzy podług przepisów wspomnionego artykułu, oskarżeni są o występek podlegający wyrokowi rzeczonych kommissyy, jako to: o przerwanie związkow, rozboje i napady na francuzów należących do woyska, tudzież o przeciwne prawu noszenie oręża w mieyscach, gdzie się woysko francuzkie znayduje. 5) Król Jmć Katolicki poleci komu, aby w Nawarze i prowincyach biskayskich porozumiał się z dowódcami francuzkiemi, i zabezpieczył stanie woyska francuzkiego w koszarach, transporta i służbę w łazaretach. Osoba mająca takowe zlecenie ma otrzymać potrzebną władzę dla przywiedzenia do skutku układow i urządzeń, tyczących się woyska francuzkiego. 6) W przeciągu dwóch miesięcy po zatwierdzeniu niniejszey umowy: ma nastąpić obrachunek i uregulowanie wszystkich wydatkow, które podług przepisow układu z d. 9 lutego i przyłączonego do niego urządzenia, spadają na Hiszpa-

nią, a które Francya od 1 września 1823 zastępując rząd hiszpański sposobem awansu poniosła. 7) Układ z d. 9 lutego i załączone do niego urządzenie, tudzież układ z d. 10 lutego względem poczty do korrespondencyi woyska francuzkiego, mają pozostać w swojey mocy przez ciąg teraźnieyszey umowy. 8) Ninieysza umowa ma bydź zatwierdzoną, a zatwierdzenie w naykrótszym przeciągu czasu wymienionem."

— *Dnia* 11. —

Wczora pracował Król Jmść z Baronem *Damas*, ministrem spraw zagranicznych, a potém z Hrabią *Villele*, prezesem rady ministrów.

Przywieziono tu dwa piękne świeczniki, które oficerowie woyska pruskiego podarowali margrabini *Laroche-Jaquelin*, wdowie po poległym za prawą dynastyą bohatyrze Wandeyskim, a które zdobić będą grób rodziny *Laroche-Jaquelin*.

TURCYA.

Od granic tureckich d. 27 sierpnia.
(z Gazety Warszawskiey.)

Kapitan basza, któremu po wypadkach na wyspie *Ipsara*, idzie o własny byt, czyni (jak słychać) naywiększe przysposobienia, aby zajęciem wyspy *Samos* mógł odwrócić grożące mu nieszczęście utraty głowy. Zebrał liczny korpus woyska azyatyckiego w okolicy *Scalanuova*, i przeznaczył go do wspierania przedsięwzięcia swego. Zdaje się, iż Porta spodziewa się niewątpliwie pomyślnego skutku. Cała oraz wyprawa Egiptska pod dowództwem *Ibrahima* baszy, złożona ze 180 statkow, na których znayduje się 20.000 woyska lądowego, przybyła do *Rhodus*. Wypłynęła d. 19 lipca z *Alexandryi*. Miała udać się prosto do Morei, gdzie oczekuje jey *Kolokotroni*, przeciągniony na stronę Porty, dla położenia końca tamecznemu powstaniu. Oprócz tego woyska, którego liczba jest może przesadzoną, mają się także na flocie znaydować rozmaici rzemieślnicy, gdyż Porta myśli przenieść Egipcyan do Morei, a tamecznych chrześcian do Egiptu, przez co w łagodnieyszym sposobie nastąpiłoby zapowiedziane wytępienie greków.

List z *Korfu* pod d. 18 lipca donosi: „Gdy *Derwisz* basza, naczelny dowódca woyska tureckiego, chciał pokonać mieszkańców tessaliyskich, tym czasem mieszkańcy cyzaryańskiey Macedonii z bronią w ręku przyłączyli się do innych powstanców greckich. Cały kray od *Grewona* do *Servia* i *Castoria*, był pod bronią. Położenie mieysca jest dogodnem dla powstańców. Turcy musieli się cofnąć do *Pitolia* w Pelagonii. *Derwisz* basza przybywszy do Tessalii, starał się zaraz, lecz na próżno, rozpocząć układy z mieszkańcami *Magnezyi* i *Agrafy*. Nietylko odrzucono propozycye jego, lecz nawet wkrótce uyrzał się zagrożonym z tyłu, i musiał przestać na odpornem działaniu w Tessalii. Posiłki, które obiecano mu, nienadeszły; albowiem turcy z Tracyi i Bulgaryi niechcieli iść przeciwko grekom. *Omer Vrione*, który otrzymał od Porty rozkaz wspierania *Derwisza* baszy, stoi na mieyscu w Albanii, a dla przekonania Porty o potrzebie tam bytności swojey, pobudza skrycie kilka pokoleń albańskich do buntu. Synowiec jego *Berat*, zjednał sobie stronników, i wyraźnie oświadczył się przeciwko Porcie. *Omer Vrione* układa się także skrycie z *Maurocordato*, (a jak się zdaje) chce bydź neutralnym, zaczekać na wypadek woyny, i potém przyłączyć się do strony zwycięzkiey. Mniema zaś, iż grecy zwyciężą. Podobnież myśli basza skodryyski, także albańczyk."

Poźnieyszy list z Korfu pisany dnia 30 lipca wyraża: „Morze jest znowu okryte szczątkami floty ottomańskiey, i wszędzie na brzegach Archipelagu rozlega się okrzyk: *Zwycięztwo Krzyża!* Waleczny *Canaris* spalił w nocy z d. 24 na 25 lipca flotę turecką w porcie *Mitylene*. Kapitanowi baszy udało się tylko z małą liczbą statkow umknąć do odnogi Smyrneńskiey. Oczekujemy dokładnieyszey wiadomości o tym ważnym wypadku."

Według nayświeższych doniesień z Tessalii, Seraskier *Derwisz* basza został odparty z wielką stratą we dwóch bitwach, z których jedna zaszła d. 4 lipca pod *Salona*, a druga dnia 24 lipca pod *Sataglia*. W *Missolungi* rozeszła się pogłoska, która jednak na małą wiarę zasługuje, iż *Jussuf* basza w *Patras* został odwołany przez Portę z powodu, iż za wiele wymagał pieniędzy na wydatki wojenne, i popłynął do *Prewezy*.

BIOGRAFIA.

Donieśliśmy w N. 106, Kuryera Litew. o śmierci jenerała *Wyszkowskiego*, teraz umieszczamy krótki rys jego życia.

Warszawa d. 14 września.

Franciszek Xawery *Wyszkowski*, były jenerał woysk polskich, zmarły d. 8 września r. b. w Warszawie, urodził się d. 3 grudnia 1764 roku z *Kunegundy Iwińskiey* i *Romualda Wyszkowskich* niegdyś podkomorstwa łomżyńskich. Wychowany w sławney szkole rycerskiey w *Warszawie*, po ukończeniu nauk, przyjął służbę w woysku Cesarsko-Austryackiém, w którém od prostego żołnierza doszedłszy stopnia rotmistrza w półku kiryssyerów, odbył chwalebnie kampanią w woynie Austryi z Portą, jako adjutant przy boku feldmarszałka *Laudona*, i doświadczeniem wsparł nabyte wiadomości w sztuce wojenney, czego dał następnie niezaprzeczone dowody. Po skończoney kampanii był adjutantem przy wiekopomney pamięci Xięciu *Adamie Czartoryskim*, Feldmarszałku woysk austryackich, gdy rozkazem rządu ówczasowego powołany wraz z innemi Polakami, w woyskach obcych będącemi pod narodowe chorągwie, *Wyszkowski* po otrzymaném z trudnością uwolnieniu od służby, wszedł ochoczo w szeregi oyczyste, w stopniu majora kawaleryi narodowey brygady pierwszey.

Biegłość w obrótach wojennych, równie jak gorliwość i całkowite poświęcenie się sprawie publiczney, zjednały mu stopień jenerała, i sławę powszechną.

Gdy następnie zmieniły się okoliczności krajowe, *Wyszkowski* lat kilka we Francyi i we Włoszech przepędziwszy, wrócił do ziemi oyczystey i naprzód na Wołyniu, a poźniey mieszkając w Litwie, cały się w domowém zaciszu poświęcił ziemiaństwu i naukom, które były zawsze naymilszém jego zatrudnieniem. Nadwątlone zdrowie i dawne związki w stolicy, w którey młode lata spędzał, skłoniły go przenieść do niey swóy pobyt, i schyłek dni oddać spokoynie miłemu ze staremi przyjaciółmi obcowaniu. Nieprzewidywał niestety! że zamiast tey drogiey sercu pociechy, zgon w niey napotka: ledwie się bowiem oczom naszym pokazał, gdy go nagle paralizem rażonego śmierć nam na zawsze wydarła.

Był to mąż godzien ze wszech miar szacunku i żalu naszego. W życiu publiczném dzielny żołnierz i prawy obywatel, w życiu prywatném czynny i cnotliwy, przyjemny w społeczeństwie, w różnych wiadomościach biegły, w postępkach szlachetny i rzetelny, dla przyjacioł otwarty i dobroczynny. Będąc bezżennym, cały swóy zapracowany majątek zapisał dzieciom naymłódszego brata swego Hyacynta *Wyszkowskiego*, do którego w całem życiu był naymocniey przywiązany. Wdzięczny brat, nieutulony w żalu, szanowne zwłoki jego przeprowadził do włości swey dziedziczney *Grondow* pod *Łomżą*, zkąd do kościoła parafialnego w *Nowogrodzie* przeniesione, i w grobie rodzinnym złożone zostaną.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora Andrzey Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 110.

Wilno dnia 17 Września v. s. 1824 Roku.

T A B E L L A

Wygranych drugiey Klassy dwudziestey szóstey Loteryi Klassyczney Królestwa Polskiego podług następującego porządku.

Nr.	Zł.	Nr.	Zł.	Nr.	Zł.	Nr.	Zł.	Nr.	Zł.	Nr.	Zł.	Nr.	Zł.	Nr.	Zł.
196	75	3620	750	6935	150	10513	150	13444	1000	16451	75	19632	75	22152	150
665	75	3726	75	7128	75	10665	75	69	75	56	250	46	75	22276	75
735	75	40	75	42	150	81	75	13595	50	16538	75	19808	150	84	75
98	75	3808	75	66	75	10838	75	13737	250	63	250	20008	75	22381	500
872	75	4066	75	7240	75	76	75	13848	75	16610	150	12	1000	89	75
1056	150	4145	75	59	75	10904	150	14174	8000	34	500	20247	75	22419	75
1136	250	4486	75	93	75	11015	150	14217	75	16793	250	20394	150	22792	75
93	75	4542	75	7350	150	11191	75	14339	75	17113	75	20502	250	23048	75
97	75	4611	500	82	75	11449	150	14559	150	14	150	20734	750	23148	75
1266	150	4866	500	7542	75	11523	75	14601	75	53	75	58	500	23251	4000
1429	75	5221	75	7610	75	11604	75	14716	250	81	75	20844	250	23314	150
1627	75	5326	250	41	150	11825	75	14811	75	17312	250	21060	150	42	75
1700	75	5713	75	7815	75	11932	150	14984	75	17663	750	21145	75	23102	150
1975	75	23	250	8168	150	12012	150	15296	75	17918	250	21271	250	13	150
2067	75	5865	250	8247	75	12295	75	15435	75	18016	150	21367	150	23531	75
75	75	5938	150	8500	75	12365	75	15528	75	19	500	73	250	23763	75
2161	75	67	75	71	75	70	75	30	75	18158	75	21421	75	82	75
2268	75	74	150	8611	75	12469	750	15978	75	18246	150	21536	150	23864	75
2417	150	6163	75	9817	75	12544	75	16157	1500	18875	75	21692	75	24249	75
71	250	6237	75	46	75	12625	75	96	75	18948	75	21764	150	24387	75
2615	75	6435	75	57	75	74	75	16229	75	19082	75	21801	75	24648	500
2706	75	36	2000	10139	75	12776	75	39	250	19152	150	82	75	76	150
3391	75	56	150	10317	75	13252	75	16379	75	85	250	21910	75	24716	500
3517	75	6579	250	10415	150	77	150	16411	75	19225	75	22004	250	40	75
3594	75	6662	150	10507	500	13403	150	16442	150	19554	75	22081	75	24813	150

Następujące Numera każden wygrał 25 Złotych.

Nr.	Nr	Nr	Nr.	Nr.	Nr	Nr.	Nr.	Nr.	Nr	Nr.	Nr.	Nr.	Nr.	Nr.	Nr.	Nr.	Nr.	Nr.
17	1519	2825	4208	5830	7205	8242	9417	10699	11719	13150	14401	16005	17474	18433	19759	21120	22551	23792
68	21	47	29	60	58	84	27	10710	67	51	3	30	79	41	19844	23	72	23825
69	33	66	38	66	88	86	80	12	11831	79	76	48	95	52	71	88	22632	79
248	59	70	71	5920	96	91	9581	14	80	86	14551	16117	17515	18571	19923	95	55	82
87	72	73	4319	49	7315	8303	9604	56	11936	13206	14611	19	17609	75	79	21256	91	23904
315	80	85	26	82	25	7	16	69	48	23	34	16203	65	18699	85	65	96	11
20	97	2929	76	6039	33	23	38	97	96	32	51	16422	17722	18726	90	85	22701	33
92	1615	82	4417	58	60	24	52	10851	12005	40	89	25	28	36	20025	21315	44	88
412	36	3018	20	69	71	56	55	75	29	47	14817	28	47	59	43	53	88	24078
13	67	57	67	86	81	48	72	83	32	92	23	97	50	18829	51	55	22826	84
19	99	59	4505	91	7413	8441	86	10935	33	13304	91	99	76	43	52	60	56	24112
88	1706	61	4	6114	16	54	9709	38	86	42	14960	16570	79	73	68	83	85	44
513	27	79	5	23	28	86	92	55	12103	65	15045	16618	89	18924	20160	21430	86	24210
29	30	3136	9	55	35	8514	9820	87	31	77	70	35	17830	28	65	49	22902	32
47	1801	54	4618	59	44	63	26	98	72	13405	15167	58	48	19055	66	74	18	53
610	15	3204	40	88	55	81	47	11007	82	6	75	75	63	58	20200	90	71	74
32	25	7	4702	93	74	8619	63	9	83	13	15234	92	83	93	81	21544	75	96
41	86	46	22	6281	77	75	10012	13	98	20	43	16749	17915	19100	90	58	87	24338
53	1913	3318	70	6301	81	83	66	17	12235	40	67	60	17	2	20444	21683	95	41
823	21	84	4837	10	87	99	75	24	47	13506	15301	82	32	6	66	97	23008	50
941	73	90	4957	58	91	8708	77	45	12305	38	8	16803	35	29	81	21704	17	24410
64	84	3581	71	6424	7553	45	81	57	9	92	46	23	47	46	91	9	62	25
91	2006	93	82	6535	59	59	10112	63	77	13601	50	24	59	59	20554	41	96	46
1044	34	97	5046	38	66	67	10244	11131	80	13748	79	52	90	90	58	88	23155	47
69	73	3602	91	49	69	8875	85	34	12464	54	15434	16959	18006	92	20614	21850	23244	57
78	2110	3710	5100	56	7640	8905	10303	51	80	84	44	60	14	96	21	54	49	24508
94	93	31	23	57	7720	20	7	77	88	13864	15511	62	21	19233	32	65	23329	30
1137	2208	53	38	6615	91	21	73	11227	93	92	19	73	24	60	35	99	54	36
53	14	71	5222	66	92	9000	74	48	12508	15940	44	78	53	61	55	21960	59	58
78	67	76	65	99	7847	25	10402	69	30	86	51	81	77	64	62	61	94	24643
1246	87	97	5341	6782	7930	65	35	95	31	89	62	17009	96	89	71	96	23415	52
58	2369	3831	52	6857	79	66	47	11315	73	14027	74	20	18154	19302	20748	22010	77	55
64	2412	99	5416	63	8011	96	57	20	96	61	85	62	18222	74	20841	37	86	56
82	22	3963	73	6939	55	9121	62	38	12669	72	15618	17144	83	19459	64	22119	92	91
1328	98	75	88	90	43	53	10528	66	93	14124	26	77	18303	62	79	22236	93	24706
30	2539	82	9	91	74	9264	53	11498	12784	91	71	17265	17	72	96	57	23511	54
87	59	85	5506	7032	76	74	67	11500	12858	14218	15779	92	56	19520	20918	73	88	94
94	71	4052	69	85	85	86	10612	7	86	77	88	17376	65	19618	43	93	97	95
1436	2667	4118	94	7100	87	91	18	8	96	14309	15854	17406	75	41	65	22429	23662	97
71	77	33	5693	15	8215	9326	53	96	12931	14	81	24	97	45	64	74	82	24805
75	2750	77	5727	34	31	50	82	11602	13084	15	86	27	18408	50	94	22506	91	69
1466	2822	4182	5776	7139	8235	9404	10689	11689	13119	14394	15898	17428	18414	19717	21091	22523	23717	73
																	23735	24926

Wszystkie Losy wygrane na dowod że są zapłacone, Kollektorowie do Dyrekcyi odesłać powinni.
Ciągnienie drugiey Klassy 26tey Loteryi odbędzie się dnia 15 października 1824 roku.
Ostrzega się grających w ninieyszą Loteryą, ażeby wymieniali Losy do każdey Klassy, stosownie bowiem do Artykułu 11, Obwieszczenia obok Planu (umieszczonego w N. 78 Kur. Lit.) wygrana temu tylko wypłaca się, kto posiada z właściwey Klassy Numer wygrywający.

w Warszawie dnia 14 września 1824 roku.

DYREKCYA JENERALNA LOTERYI KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Kons. Kochanowski. J. Gebhard.

Biletów do tey Loteryi dostać można na Sawicz ulicy w domu Mińkiewicza pod N. 54 w Kantorze

P. Jakuba Lichtenszteina.

---

1. Konsystorz Augsburgsko-Ewangielicki Lit. Wileński mając do siebie podane prośby przeszło już od niemałego czasu celem załatwienia rozwodow, pomimo porządkowego opublikowania, gdy dotąd stron niewidzi ani w dowodach za prośbami, ani też tem bardziey za cytacyą w odwodach; zdeterminował przez Gazetę Kuryera Litewskiego też strony zawiadomić.

1mo Za prośbą od Maryi z domu Sztramberher Petersonowey, przeciwko mężowi swojemu Johanowi Petersonowi z Citowian Guber. Wileń. ptu Rosień. o porzucenie i odbieżenie.

2do Za prośbą od Karoliny z domu Drinkman Szperberowey, przeciwko mężowi swojemu Karolowi Edwardowi Szperberowi z miasteczka Jurborga o porzucenie i odbieżenie.

3tio Za prośbą od Karoliny z domu Merc Lokatowey, przeciwko mężowi swojemu Frydérykowi Lokatowi z Kielmow w ptcie Rosieńskim, o zrujnowanie sytuacyi, za odbieżeniem i zostawieniem nadzwyczaynych długow nad moc niepodobieństwa do wypłaty.

4to Za prośbą od Doroty z domu Ernst Millerowey przeciwko mężowi swojemu Johanowi Millerowi z Wielun Gubernii Wileńskiey ptu Rosieńskiego za odbieżenie od lat 12.

Aby od daty ninieyszey awizacyi za sześć miesięcy, to jest w dniu 20 marca następującego 1825 roku ze wszelkiemi dowodami na sessyi ranney przez się, lub przez umocowanych plenipotentow w Konsystorzu niniejszem jawili się; wprzeciwnym zdarzeniu niestawania, że tenże Konsystorz skutkiem sobie posługujących praw naywyżey utwierdzonych z księgi IV roz. IV art. IV § XIII ostateczne swoje postanowienie uczyni, oświadcza; i w tym względzie awizacyą dla trzykrotnego pomieszczenia w Gazecie Kuryera Litewskiego podaje.

W Żurnale podpisano przez osoby komplet składające za korrektą Sekretarza.

Prezydent Kosystorza i Kawaler Baron Fryderyk Rozen.

Sekretarz Konsystorza Fran. Zacharzewski 10 klassy.

Wezwanie.

3. Od Naczelnika Okręgu Tamożennego Kowieńskiego wzywają się niniejszem, służący dawniey w Kowieńskim Tamożennym Dozorze za objeżdżczyków, odstawni, a mianowicie: praporszczyk grodzieńskiego wewnętrznego batalionu *Jan Czernow*; unter-oficer wołyńskiego półku ułańskiego *Paweł Walicki*; i unter-oficer telszewskiey inwalidney komendy *Jan Dobrowolski*; ażeby się jawili do Naczelnika Tamożennego Okręgu Kowieńskiego, w *Jurborgu*, sami, albo prawnie umocowanych przysłali, dla odebrania naznaczoney przez Departament handlu zewnętrznego nagrody za rok 1823, po 85 rubli 1 kopieyce dla każdego. Miasto Jurburg dnia 6 septembra 1824 roku.

Ogłoszenie.

3. Przybyła z Warszawy obywatelka w interesie własnym, a mając różne rzeczy wyrobkow krajowych do zbycia jako to: pióra w różnych kolorach i w naynowszym guście, kwiaty gazowe, i batystowe, gierlandy, trzewiki Jakuba Smolskiego fabrykanta J. C. K. M. i Antoniego Kalinowskiego, oraz 5 koni różney maści rosłych, kocz używany familiyny na jednym drągu fabryki Müllera, i bryczki jednokonne kute, o czem ma honor donieść Prześwietney Publiczności, ma zamiar bawienia tu przez dni 8, mieszka na ulicy Ostrobramskiey w domu W. Żabińskiey N. 1264 po lewey ręce na 1szym piętrze. Jeśliby kto życzył sobie zabrać się do Warszawy na wspól kosztow, wygodnem pojazdem, raczy się zgłosić pod wyżey wymieniony N. w temże czasie.

Ogłoszenia.

2. Michał Zaleski b Podkomorzy powiatu Rosieńskiego, jeneralny massy Prokurator pozwawszy JP. Augustyna Smoleńskiego do Sądu Kommissyi na interessa Radziwiłłowskie od Rządu ustanowionego, o zatrzymaną z dóbr Wylil i Mieleszek arendę w illości kapitalney zł. 2535 gr. 25 i o procenta, celem zyskania wskazu na samey osobie, z powodu doniesień urzędowych o nienaydowaniu się majątku, o takowym zapozwie w dniu 12 septembra roku idącego 1824 do drzwi sądowych przybitym, według organizacyi, przez Gazety awizuje. Zastępca jeneralnego Prokuratora Józef Karczewski Plenipotent massy.

Eustachy Zabiełło Kommisarz.

---

2. Jeżeliby kto sobie życzył nabydź dom murowany z ogrodem, na przedmieściu wileńskim na Pohulance przy drodze do Zakretu idącey obok cmentarza Ewangelickiego pod N. 1134 sytuowany, raczy się zgłosić do właścicielki tego domu Marcyanny Łukowskiey po pierwszym mężu, a teraz Boniszewskiey, mieszkającey w tymże samym domu.

Obserwacye meteorologiczne.	*Czas obserwacyi.*	*Wysokość Barom.*	*Wys. Ther. Réau.*	*Wiatry.*	*Odmiana wpowi.*
	dnia 16 god. 2 wiecz.	27 cal. 8,9 lin.	+ 11,5 stopni.	Południowy.	Pochmurno
	dnia 17 god. 6 z rana	27 — 10,0 —	+ 6 — —	Południowy.	Pogoda.